

Dyslexie protocol 2016

OBS Prins Claus

Linschoten november 2016

Inhoud

Inhoud.....	2
Waarom een dyslexieprotocol?.....	3
Dyslexie.....	3
Dyslexie Aanpak.....	4
Kenmerken dyslexie.....	5
Dyslexieonderzoek.....	6
Bijlage I - Dangerous Signslist Lezen	7
Bijlage II - Dyslexiekaart PO	8
Bijlage III - lijst van Zorgaanbieders	9

Waarom een dyslexieprotocol?

Dit dyslexieprotocol verschaft duidelijkheid aan ouders en leerkrachten over hoe de Prins Clauschool omgaat met dyslexie. Het protocol is opgesteld n.a.v. het officiële protocol 'Leesproblemen en dyslexie' van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Dyslexie

Wat is dyslexie?

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen in de automatisering van de woordidentificatie (lezen) en schriftbeeldvorming (spellen) op woordniveau. (Stichting Dyslexie Nederland)

Om zo vroeg mogelijk te weten te komen of er bij een leerling mogelijk sprake is van dyslexie, zal de lees- en spellingsontwikkeling goed gevolgd moeten worden. Het leren lezen en spellen wordt al in de groepen 1 en 2 voorbereid, door het stimuleren van een goede taal- spraakontwikkeling en het aanbieden van voorbereidende leesactiviteiten. Daarom observeren wij op de Prins Clauschool al in de groepen 1 en 2 aan de hand van de leerlijnen de ontwikkeling van deze kinderen. Ook worden de Cito-toetsen: Taal voor kleuters M2 en E2 afgenomen. Indien er twijfel is bij kleuters over dyslexie kan de leerkracht de Dangerous Signlist Lezen invullen (bijlage I).

Indien er sprake is van een achterstand op het gebied van lezen en/of spelling bij een leerling krijgt deze leerling extra begeleiding. Deze extra begeleiding op school kan bestaan uit verlengde instructie voor het betreffende vak of intensieve begeleiding in de vorm van extra ondersteuning in een klein groepje (buiten de klas). De verlengde instructie wordt door de eigen leerkracht gegeven. De intensieve begeleiding kan worden gegeven door de leerkracht tijdens het zelfstandig werken van de groep of buiten de klas door bijvoorbeeld de onderwijsassistente of een stagiaire.

Op welke gebied een leerling extra begeleiding ontvangt en in welke vorm deze begeleiding wordt aangeboden wordt vastgelegd in een individueel handelingsplan. Dit plan wordt overlegd met ouders.

Om de hardnekkigheid van de lees- en /of spellingproblemen aan te tonen is het noodzakelijk dat er goede individuele hulplannen opgesteld worden. Deze geëvalueerde hulplannen moeten in een later stadium overlegd kunnen worden als er een aanvraag voor een dyslexieverklaring wordt gedaan.

Dyslexie Aanpak

Als er een (sterk) vermoeden van is dyslexie dan passen we de dyslexie aanpak bij het lezen/spellen toe. Deze aanpak bestaat uit de volgende punten:

- Dingen die in de klas gebeuren ook thuis laten lezen. Dus: ook boeken thuis.
- Samen lezen. Maatje geven.
- Tekst kopiëren, evt. in een groter lettertype, belangrijke zaken accentueren.
- Bij een kind met een slecht handschrift of slechte spelling: antwoorden kopiëren van b.v. een goede leerling, dus niet meer zelf de antwoorden laten opschrijven! Tijd ergens anders aan besteden.
- Aantal vragen beperken, behalve bij meerkeuzevragen.
- Extra tijd geven om iets te lezen.
- Begrijpend lezen: verlengde instructie.
- Spelling: verlengde instructie.
- Technisch lezen: Estafette-Aanpak 1.
- Eventueel mondeling overhoren.
- Namen schrijven: niet de schrijffouten meerekenen.
- Extra tijd geven bij toetsen.
- Geen onverwachte leesbeurten geven.
- Spelfouten niet meerekenen bij andere toetsen dan spelling.
- De F&L methode kan worden gehanteerd. (Taal in blokjes)
- Leerlingen die begeleiding krijgen vanuit Onderwijszorg Nederland partner bij dyslexie (ONL) hanteren het Klankenschema.
- Citotoets begrijpend lezen: teksten en vragen voorlezen, kan ook met gebruik van de computer. (groep 5 t/m 8). Dit geldt alleen voor leerlingen met ernstige dyslexie, waarbij de technische leesvaardigheid zo zwak is dat deze vaardigheid de score op de toets voor begrijpend lezen bepaald. In dit geval moet er altijd bij de toets vermeld worden dat de toets is voorgelezen.
- Heeft een leerling een dyslexieverklaring dan kan hij/zij bij een leesachterstand gebruik maken van een Daisyspeler. De school beschikt over 7 Daisyspelers.
- Indien er sprake is van een leesachterstand > 10 maanden dan kan een leerling zonder een dyslexieverklaring gebruik maken van een Daisyspeler.

Bovenstaande punten worden niet allemaal tegelijk toegepast. Per leerling wordt gekeken welke onderwijsbehoefte de leerling heeft. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de Dyslexiakaart PO. Dit is een kaart waarop de afspraken tussen de leerling en leerkracht m.b.t. taal en lezen op vermeld staan. Deze kaart staat op SharePoint onder personeelsdocumenten /formulieren/CLZ en is als bijlage II toegevoegd aan dit document.

NB. Er moet een duidelijk verschil gemaakt worden tussen:

- dyslexie (een hardnekkige stoornis)
- zwakke lezers en spellers
- incidentele uitvallers

Voor de hulp geldt:

- Hulp op niveau 1: de gewone les in de klas.
- Hulp op niveau 2: extra hulp, verlengde instructie door de leerkracht,.
- Hulp op niveau 3: 3 x per week 20 minuten of 4 x per week 15 minuten specifieke begeleiding. Deze begeleiding kan ook in de klas plaatsvinden.

Deze interventieperiodes moeten goed bijgehouden worden in een individueel hulpplan of op het interventieblad. Om de hardnekkigheid van de lees- en /of spellingproblemen aan te tonen is het heel belangrijk dat er goede individuele en geëvalueerde hulpplannen overlegd kunnen worden!!! Ook moeten de groepsplannen technisch lezen en spelling geëvalueerd zijn!!!!

Kenmerken dyslexie

Dyslectische kinderen **kunnen** de volgende kenmerken hebben:

- **Automatisering**
 - problemen met het onthouden van namen
 - moeite met het onthouden van de kleuren
 - moeite met het onthouden van de dagen van de week in de goede volgorde
- **Taalontwikkelingsproblemen**
 - laat met praten
 - moeite met de uitspraak
 - problemen met het ontwikkelen van de woordenschat
 - begrippen als links/rechts verwarren
 - problemen met het leren van liedjes
 - moeite met rijmen
 - vaker last van woordvindingsproblemen
- **Problemen met leren lezen**
 - langzaam/spellend lezen en/of radend lezen
 - moeite met het onthouden van de klank van de letter
 - spiegelen van letters (b/d)
 - vaak meer moeite met kleine woordjes zoals: de/het/een
 - vaak letter op een andere plaats in het woord zetten (dorp/drop)
- **Problemen met de spelling**
 - zwakke fijne motoriek
 - moeite met overschrijven
 - veel verbeteringen
 - vaak lettercombinaties omdraaien
 - vaak letter op een andere plaats in het woord zetten (dorp/drop)
 - zelf geen fouten zien
- **Problemen met rekenen**
 - vooral moeite met automatiseren, b.v. de tafels
 - moeite met werken onder tijdsdruk
 - rekenfouten in verhaalsommen
 - moeite met klokkijken
 - soms slecht ontwikkeld tijdsbegrip
- **Problemen VO**
 - problemen met vreemde talen
 - moeite met het schrijven van de werkwoordsvormen

Een kind met dyslexie **kan**:

- faalangstig zijn
- weinig zelfvertrouwen hebben
- negatief zelfbeeld hebben
- bij leesbeurten en dictees stress hebben
- soms gedragsproblemen hebben

Dyslexieonderzoek

Om voor een dyslexie onderzoek in aanmerking te komen moet er aan een aantal punten zijn voldaan. Zo moet uit het schooldossier blijken dat er in het onderwijs minimaal een periode van 6 maanden extra hulp is geweest bij lees en/of spellingbegeleiding door de leerkracht door middel van groepsplannen of individuele begeleiding. Ook moet er sprake zijn van 3 x een E score voor lezen op de Cito DMT of 3 x een D score voor lezen en 3 x een E score voor spelling. Een leerling moet dus zowel op lees- als spellingsgebied uitvallen. De meetmomenten vinden plaats in januari/februari (de midden Cito) en mei /juni (de eind Cito).

Onderzoeken naar dyslexie lopen via Jeugdteam Montfoort. Hieronder staat de te volgen route:

1. De ouder(s) doet zelf aanvraag bij het Jeugdteam
2. De ouder(s) vraagt zelf informatie op bij de school. Ouders krijgen hiervoor een formulier van het Jeugdteam. Dit formulier staat op SharePoint onder personeelsdocumenten/formulieren/ CLZ.
3. Het Jeugdteam controleert of de aanvraag volledig is.
4. Het Jeugdteam vraagt indien nodig advies over de aanvraag en bijbehorende stukken.
5. Ouders kunnen een voorkeur aangeven voor een zorgaanbieder. In bijlage III staan de zorgaanbieder genoemd met wie de gemeente Montfoort contracten heeft afgesloten.
6. Als het dossier voldoet aan de criteria, krijgen ouders een beschikking thuis gestuurd.
7. Ouders nemen zelf contact op met zorgaanbieder.

Bijlage I - Dangerous Signslist Lezen

Naam kind : _____

Invuldatum : _____

Automatiseringsvragen		Opmerkingen
1. Had het kind in het verleden moeite met het onthouden van de namen van de kleuren? ja, bij één of meer kleuren	1	
2. Heeft het kind nog steeds moeite met het onthouden van de namen van de kleuren? ja, bij één of meer kleuren	1	
3. Kan het kind de dagen van de week in de juiste volgorde opzeggen?0	niet/niet optimaal 1	
4. Heeft het kind moeite met de begrippen: morgen, middag, avond? ja/min of meer	1	
5. Weet het kind de namen van alle klasgenoten waar het ongeveer twee jaar bij in de groep heeft gezetten? van één of meer niet	1	
6. Kan het kind de aangeleerde liedjes voor 90% meezingen/opzeggen? nee/matig	1	
Fonologische vaardigheden		Opmerkingen
7. Kan het kind rijmen?	nee/matig	
8. Heeft het kind articulatieproblemen?	ja	
9. Hoe is de auditieve discriminatie?	matig/slecht	
Taalvaardigheden		Opmerkingen
10. Hoe is de woordenschat van het kind?	matig/slecht	
11. Hoe is de zinsbouw van het kind?	onjuist/onvolledig	
12. Hoe is het taalbegrip van het kind?	matig/slecht	
Geletterdheid		Opmerkingen
13. Heeft het kind voldoende besef van de functies van letters en symbolen?	matig/slecht 1	
14. Voert het kind inhoudelijk gerichte activiteiten uit in de lees-/schrijfhoek?	nee/nauwelijks 1	
15. Heeft het kind interesse voor voorlezen?	nee/nauwelijks/onvoldoende	
16. Heeft het kind interesse voor prentenboeken?	nee/nauwelijks/onvoldoende	
Concentratiefactor		Opmerkingen
17. Hoe is de concentratie en werkhouding?	matig/wisselend/slecht	1
Erfelijkheidsfactor		Opmerkingen
18. Zijn er broertjes/zusjes/neefjes/nichtjes of ouders/ooms/tantes met dyslexie?	ja	1

Totaalscore

0 punten
geen dangerous signs

1-2 punten
lichte mate van
dangerous signs

3-16 punten
hoge mate van
dangerous signs

17-18 punten
zeer hoge mate van
dangerous signs

Bijlage II - Dyslexiekaart PO

Dyslexiekaart van:

De aangekruiste aanpassing gelden voor mij:

Lezen:

- Ik krijg vergrote teksten bij toetsen
- Ik krijg auditieve ondersteuning bij teksten bij zaakvakken
- Ik krijg auditieve ondersteuning bij toetsen
- Ik hoef niet onvoorbereid hardop te lezen

Spelling:

- Opdrachten die niets met spelling te maken hebben worden alleen beoordeeld op inhoud
- Herhalingsfouten worden als één fout gerekend
- Ik mag op de computer gebruik maken van de spellingcontrole
- Bij Engels worden aparte spellingcijfers gehanteerd; spelling telt niet mee in andere onderdelen.

Taal:

- Schriftelijke opdrachten worden beperkt
- Ik werk op pc of kopieerblad
- Ik maak de helft van de taalopdrachten schriftelijk, de rest mondeling
- Stelopdrachten mogen wat korter zijn

Materiaalgebruik:

- Ik mag altijd een tafelkaart gebruiken, ook bij toetsen
- Ik mag altijd een rekenmachine gebruiken, ook bij toetsen

Toetsen Algemeen:

- Ik krijg geen tijdsdruk bij het maken van toetsen
- Onvoldoende gemaakte toetsen mag ik mondeling herkansen
- De volgende toetsen mag ik (geheel/gedeeltelijk) mondeling doen:
 - Topo-toetsen
 - Aardrijkskunde
 - Geschiedenis
 - Natuurkunde
 - Taal

Topografie:

- De hoeveelheid topografie wordt beperkt

Huiswerk:

- De hoeveelheid huiswerk wordt beperkt

Mijn taken:

- Ik lees mijn werk goed.
- Ik controleer mijn werk.
- Ik vraag hulp of extra tijd, als dat nodig is.

Handtekening * Handtekening * Handtekening *
Leerling: Ouder(s): IB-er:

Deze kaart gaat in per: en is geldig tot wij * nieuwe afspraken maken.

Bijlage III- lijst van Zorgaanbieders

De gemeente Montfoort heeft contracten afgesloten met:

Ambulatorium FSW UU	www.ambulatorium.nu
Comenius Adviesburo	www.comen.nl
De Bascule	www.debascule.com
Driestar educatief	www.driestar-educatief.nl
E-vizier	www.evizier.nl
Focuz behandelcentrum kind en jeugd	www.focuz.nl
Gooise Praktijk voor Kind en Jeugd	www.gooisepraktijk.nl
ICU	www.praktijk-icu.nl
KidzTower	www.kidztower.nl
OnderwijsAdvies	www.onderwijsadvies.nl
OOPP	www.oopp.nl
Opdidakt BV	www.opdidakt.nl
Psycho Informa Groep	www.psycho-informa-groep.nl
Stichting OPU/DNU	www.oppu.nl
Stichting Taalhulp	www.stichtingtaalhulp.nl
Zien in de klas	www.zienindeklas.nl